

Jose M. Fraguas

KARATE MASTERS

vol. I

LEGENDELE
SHOTOKANULUI

Traducere din engleză: MONICA HRISCU

Documentare: EVA CHIRA

EDITURA CURS
Cluj-Napoca 2015

Editor: Monica Hriscu

Coperta: Paula Bud

JOSE M. FRAGUAS

Karate Masters

Copyright © 2014 Jose M. Fraguas

All rights reserved.

© 2015 Editura Curs, pentru prezenta ediție în limba română

Editura CURS

Al. Padin nr. 12 apt. 35, Cluj-Napoca, România

Comenzi online: www.edituracurs.ro

Tipărit la SC Mega Print SRL, Cluj-Napoca

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

FRAGUAS, JOSE M.

Karate masters / Jose M. Fraguas ; trad.: Monica Hriscu. - Cluj-Napoca :
Curs, 2015 - 5 vol. - ISBN 978-606-93531-3-4

Vol. 1. : Legendele Shotokanului. - 2015. - ISBN 978-606-93531-6-5

I. Hriscu, Monica (trad.)

796.853.26

Volum apărut cu sprijinul clubului Shingen Karate Cluj-Napoca

CUPRINS

Notă asupra ediției 5

Despre autor 7

Introducere la volumul I al ediției în limba engleză 9

Tetsuhiko ASAI *Principiu și formă* 14

Keinosuke ENOEDA *Tigrul Shotokanului* 30

Hirokazu KANAZAWA *Un samurai nu trebuie să se teamă de nimic* 42

Taiji KASE *Suflet și spirit* 58

Shojiro KOYAMA *O practică de-o viață* 68

Ţakayuki MIKAMI *Să mergi înainte zi după zi* 104

Maşaru MIURA *Forța exemplului* 116

Maşatoshi NAKAYAMA *Vizionarul* 124

Hidetaka NISHIYAMA *Vulcanul ascuns sub zăpadă* 142

Hideo OCHI *Victoria nu e totul* 156

- Teruyuki OKAZAKI *Călăuzit de spiritul înaintașilor* 166
- Yoshiharu OSAKA *Forma perfectă* 196
- Tsutomu ŌSHIMA *Să te privești pe tine însuși în față* 210
- Osamu OZAWA *O viață în mâinile zeilor* 226
- Ștan SCHMIDT *Un gentleman al karate-ului* 234
- Hiroshi SHIRAI *Întoarcerea la origini* 256
- Shunsuke TAKAHASHI *Consecvența ca mod de viață* 264
- Mașahiko TANAKA *Legenda* 274
- Katsuhiko TSUYAMA *Transformând vieți* 288
- Yutaķa YAGUCHI *Modestia ca premisă a valorii* 298

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Volumul de față a avut ca punct de pornire cartea *Karate Masters*, publicată pentru prima dată de Jose M. Fraguas și Unique Publications în 2001, în SUA. În aceeași serie au apărut în următorii ani încă patru volume de interviuri cu maeștri de karate aparținând diverselor stiluri, de la fondatorii de stil din primele decenii ale secolului XX și până la mai tinerii maeștri aflați acum la apogeul carierei lor. Multe din personalitățile japoneze și non-japoneze prezentate în paginile acestor volume sunt sau au fost active în Statele Unite, fiind nume mai puțin cunoscute cititorului român. În versiunea originală, materialul a fost cuprins în volume pe măsură ce devenea disponibil, nefiind deci organizat pe vreun criteriu anume.

Când am luat, la rândul nostru, decizia de a publica o ediție în limba română, am putut beneficia de materialul tuturor celor cinci volume originale. Am putut astfel proceda la o selecție și la o organizare a interviurilor, volumul de față sfârșind prin a avea cu totul alt conținut decât volumul întâi al ediției originale. Prezentăm aici *Legendele Shotokanului*, maeștrii care au construit Shotokanul japonez și l-au transformat într-un fenomen mondial. Cartea aduce în fața ochilor cititorilor, prin interviuri și fotografii, multe din ele inedite, cele mai mari nume ale karate-ului JKA, de la maeștrii de primă generație, crescuți nemijlocit sub mâna fondatorului Gichin Funakoshi și a fiului său Yoshitaka, și până la practicanții iluștri formați în anii '50-'60 la școala JKA, în celebrul program de pregătire a instructorilor și trimiși apoi în străinătate, pentru a răspândi karate-ul în lume. Prin forța împrejurărilor istorice, toți maeștrii intervievați pentru acest volum sunt japonezi, cu excepția lui Stan Schmidt, din Africa de Sud, care a fost, la vremea lui, singurul non-japonez absolvent al cursului de instructori de la Tokyo, primul și, pentru multă vreme, singurul non-japonez deținător al gradului de 7 *dan* JKA și, de asemenea, singurul non-japonez membru al Consiliului maeștrilor JKA.

Există și alte diferențe față de cartea originală: am eliminat paginile intitulate *Master's Techniques*, care însoțeau parte din interviuri și prezentau secvențe de

tehnică aplicată. Am renunțat, de asemenea, la textele introductive care, în ediția americană, prefațau fiecare interviu, preferând să le înlocuim cu scurte fișe biografice, care să contureze mai limpede traseul vieții și carierei personalităților prezentate și să ofere cititorului necesarul context spațio-temporal. Am modificat majoritatea subtitlurilor folosite de editorul volumului original. Am editat interviul cu *sensei* Okazaki, rezultat în urma a trei discuții distincte și necesitând așa dar mici intervenții pentru a da textului o curgere firească și pentru a evita repetarea unor informații.

Unii dintre instructorii plecați în străinătate au rămas până la moarte în țările de adopție, punând bazele unor federații naționale puternice; alții s-au întors după o vreme în Japonia, servind ca instructori la *hombu dojo*; unii au rămas până la capăt în JKA; alții, din diverse motive, s-au desprins de organizația-mamă, fondând structuri paralele, de mai mică sau mai mare anvergură internațională. Cu toții însă, indiferent de locul în care au activat, au promovat un karate autentic, puternic, onest și valoros, cu rădăcinile adânc înfipte în vechile tradiții japoneze și în Budo, dar cu spiritul deschis spre modernitate și permeabil la chemările vremii. Cu toții au promovat, prin cuvânt, prin atitudinea în *dojo* și prin exemplu personal, acel karate de care are cu adevărat nevoie societatea contemporană – karate-ul ca instrument de dezvoltare fizică și spirituală, ca mijloc de a da sens și bogăție vieții, ca o cale de a înfrânge eul nostru mai slab și de a ne ridica atât de sus pe cât avem fiecare dintre noi potențialul să o facem.

Mulțumiri tuturor celor care au contribuit, într-un fel sau altul, la realizarea acestui volum: d-lui Jose Fraguas, pentru colaborarea permanentă, amabilă și promptă; d-nei Eva Chira, care, cu admirabilă acribie, a realizat fișele biografice ale maeștrilor intervievați, în limitele informației publice, de obicei bogată, dar frecvent contradictorie, iar pe alocuri neașteptat de sumară; d-rei dr. Paula Bud, pentru concepția copertei și pentru mult mai mult decât atât; d-lui dr. Cristian Hriscu, 4 *dan* Shotokan, pentru consultanța de specialitate la care am făcut în permanență apel; d-nei Liliana Popa, pentru atenta lectură a întregului text și pentru comentariile care, venind din partea unui nespecialist, au fost uneori cu atât mai valoroase; în fine, dar nu în ultimul rând, conducerii clubului Shingen Karate-do din Cluj, care a sprijinit moral și financiar apariția cărții de față.

Editorul

DESPRE AUTOR

Născut și crescut în Madrid, Spania, Jose M. Fraguas a început studiul artelor marțiale cu judo, la vârsta de nouă ani. În continuare a studiat tae-kwo-do și apoi kempo-karate, ajungând la gradul de centură neagră în toate aceste trei stiluri. În aceeași perioadă a început și studiul karate-do-ului, cu maestrul Masahiro Okada, obținând în cele din urmă gradul de 7 *dan* și titlul de *shihan* de la *soke* K. Mabuni. Și-a început cariera literară la vârsta de șaisprezece ani, colaborând cu regularitate la reviste de arte marțiale din Marea Britanie, Franța, Spania, Italia, Germania, Portugalia, Olanda și Australia. În 1980 s-a mutat la Los Angeles, California, unde atitudinea lui deschisă i-a permis o abordare realistă a artelor marțiale. Căutând să-și suplimenteze pregătirea, a studiat și alte discipline, printre care Gracie ju-jitsu, escrima și muai thay.

În 1986, Fraguas și-a înființat prima casă de editură, semnând în calitate de autor zeci de volume, publicându-și revistele în 35 de țări, în trei limbi diferite, și impunându-se maeștrilor de top din întreaga lume prin reputație și credibilitate, atât ca practicant de arte marțiale, cât și ca editor.

Considerându-se în primul rând un practicant de arte marțiale și abia apoi scriitor și editor, Fraguas este fericit că a avut șansa de a intervieva o seamă întregă de nume mari ale artelor marțiale, adevărate legende, și este primul care admite că informația la care a avut acces în acest fel l-a făcut să descopere noi dimensiuni ale artelor marțiale. „Absorbeam continuu informație de la marii maeștri”, își amintește el. „Nu m-am antrenat decât cu câțiva din ei, dar, punct de vedere spiritual, intelectual și al cunoștințelor, toți au contribuit la creșterea mea ca practicant de arte marțiale.”

Ancorat în tradiție, dar privind spre viitor, Fraguas înțelege și apreciază istoria și filozofia artelor marțiale, trăind cu convingerea că această bogată moștenire este esențială pentru un practicant care urmărește creștere personală și evoluție spirituală. Cartea de față s-a născut din dorința lui de a promova atât filozofia tradițională,

cât și gândirea modernă. „Dacă singura motivație este de natură pecuniară, cartea rezultată nu va fi niciodată de calitate”, spune Fraguas. „Dacă e scrisă doar ca să fie pe gustul publicului, nu are cum să fie profundă. Eu scriu cărți atât ca să învăț eu însumi, cât și ca să le ofer și altora ocazia de a învăța. Practica de karate-do, la fel ca și viața însăși, se compune în principal din experiențe care par banale la momentul respectiv și care îți relevă adevăratul sens și adevărata valoare doar odată cu trecerea anilor. Sper că această lucrare va fi apreciată de actualii și viitorii practicanți de karate, indiferent de stilul pe care îl practică.”

Fiecare dintre noi, părăsind această lume, vom lăsa în urma noastră o amintire și o moștenire. Provocarea este aceeași pentru toți. Pentru Fraguas, autor al peste treizeci de cărți, întrebarea care contează este: *ce las în urmă?* „Cred că principala noastră misiune, ca scriitori, este de a educa, sau cel puțin de a ne face ecoul acelor convingeri în care ne regăsim – o chestiune subiectivă. Chiar dacă ideea este una simplă sau evidentă, dacă avem convingerea că merită a fi păstrată în viață, o propagăm prin mijloacele care ne stau la îndemână; ne facem cunoscute concepțiile familiei, prietenilor, colaboratorilor și așa mai departe”, spune el. „La modul ideal, trăim conform ideilor pe care le promovăm, astfel încât să le conferim credibilitate; «simpatizantul nepracticant» nu e decât o vorbă goală, un predicator care nu pune în practică ceea ce predică altora. O sumă de valori, validate prin propriul lui mod de viață de chiar cel ce le susține, pot fi cu ușurință acceptate ca repere morale și de către alții. Viața înseamnă mișcare; adevăratul scop al scriitorului este acela de a opri pentru o clipă mișcarea, fixându-i în cuvânt conținutul de cunoaștere, astfel încât când, peste o sută de ani, un străin va deschide cartea, mișcarea să se reia și vechea înțelepciune (ca cea cuprinsă în spusele măștrilor din această carte) să reînvie nealterată. Omul este muritor; singura nemurire posibilă pentru un scriitor este aceea de a lăsa în urmă câteva cuvinte ce prind viață ori de câte ori cineva, citindu-le, le dă această șansă. E modul scriitorului de a scrijeli «*Am fost aici*» pe zidul finalei și irevocabilei uitări dincolo de care cu toții vom trece cândva.”

Jose M. Fraguas locuiește în Los Angeles, California.

INTRODUCERE

LA VOLUMUL I AL EDIȚIEI ÎN LIMBA ENGLEZĂ

Jose M. Fraguas

Am avut noroc și în același timp am fost binecuvântat de soartă. Cele mai frumoase zile ale mele au fost cele în care am făcut cunoștință și am stat de vorbă cu măștrii intervievați pentru cartea de față. Nimic nu-mi face mai mare plăcere decât să stau și să întorc pe toate fețele un asemenea interviu, în timp ce timpul pare a-și încetini curgerea, oprindu-se în cele din urmă în loc. Nu mulți practicanți pot avea șansa de a-i cunoaște și de a discuta cu unii din cei mai reprezentativi și mai prestigioși măștri ai ultimelor patru decenii. Sper ca volumul pe care îl țineți în mână să reprezinte o oarecare compensație.

Întâlnindu-mă cu măștrii și având cu ei lungi conversații, publicate în reviste din toată lumea, am avut posibilitatea să pătrund puțin dincolo de suprafața aspectelor tehnice ale diverselor stiluri. Am avut posibilitatea să caut și să găsesc omul din spatele instructorului. Unele din aceste dialoguri și interviuri s-au născut din simple comentarii la adresa superficialității tehnicilor competiționale, transformându-se pe parcurs în conversații de o neașteptată profunzime despre filozofia și spiritul artelor marțiale.

Deși atât de diferiți ca stil și origine¹, toți acești măștri au în comun respectul pentru valorile tradiționale ale artelor marțiale: disciplină, respect, dăruire, atitudine pozitivă, etichetă.

În cursul anilor am avut improbabilă șansă de a sta de vorbă cu toți acești luptători și măștri de arte marțiale, singur cu ei, față în față, fără să am unde mă

1 În ediția în limba engleză, structurarea materialului pe volume este diferită, volumul întâi cuprinzând interviuri cu măștri de proveniențe și apartenențe stilistice diferite, vezi *Nota asupra ediției*.

ascunde dacă puneam o întrebare prostească. Foarte adesea a fost o provocare nu doar să intru în contact cu ei, ci și să pun întrebări suficient de interesante, cu care să reușesc să scot la lumină comoara de cunoștințe ale interlocutorilor mei. Cu fiecare interviu am încercat să absorb de la ei înțelepciune și cunoștințe, mergând de la metodele lor de antrenament sau luptă și până la filozofii de viață.

Diferențele dintre ei, în termeni de origini și de stil, i-au influențat profund, fără însă a-i împiedica să studieze, să analizeze și să modifice acele aspecte care se cereau modificate. Cu toții au fost deschiși la a-și modifica arta și pe ei înșiși. Din punctul de vedere al filozofiei formalizate, mulți urmează principiile zen-budismului sau pe cele ale taoismului; alții se călăuzesc doar după principiile bunului-simț.

Și-au dedicat viața artei lor, adesea în solitudine, uneori până la excluderea altor întreprinderi pe care cei mai mulți dintre noi le considerăm ca fiind ceva firesc. Au ajuns la performanțe fizice excepționale și au rămas acolo. Au ignorat distragerile și orice diversiune, concentrându-se în totalitate asupra antrenamentului. Cei mai buni dintre ei au ajuns pe cât se putea de buni în practicarea și predarea artei lor, iar noi ceilalți i-am privit și, trăindu-ne viețile noastre „echilibrate”, ne-am întrebant unde am fi putut ajunge la rândul nostru dacă ne-am fi dedicat viața unui scop, indiferent care, cu aceeași feroce determinare cu care acești maeștri și-au îmbrățșat arta. Sub acest aspect, ei sunt întruchiparea viselor noastre.

Ar fi minunat dacă am putea găsi un practicant de arte marțiale care să întru-nească toate calitățile excepționale ale acestor maeștri – dar asta e imposibil. Cu toate astea, acesta fost unul dintre motivele care m-au îndemnat să realizez cartea de față. Am vrut să contribui la conservarea unor lucruri spuse acum multă vreme, pe care nu mulți oameni le mai cunosc în ziua de astăzi.

Dacă veți citi cu atenție printre rânduri, veți vedea că niciunul dintre acești oameni nu s-au străduit să devină o „mașină de luptă” sau să creeze sisteme de arte marțiale devastatoare. Dimpotrivă, scopul fiecăruia dintre ei a fost să descopere cum să-și folosească arta marțială în scopul de a deveni un om mai bun. Există multe conexiuni care, odată identificate, deschid un spectru larg de posibilități, nu numai în direcția artelor marțiale, ci și în cea a modelării unor existențe individuale mai bune.

Foarte adesea, interviurile au însemnat și câte trei-patru ore de discuții neîntrerupte, începute de obicei la *dojo* și încheiate la un restaurant sau la o cafea. O mare parte din informația cuprinsă în ele este inedită; s-a întâmplat ca unele părți să fie înlăturate, la cererea maeștrilor, sau modificate ulterior, pentru a evita inutile

confuzii sau neînțelegeri. Nu întrebările fac interviul. Un interviu este bun sau prost în funcție de răspunsurile primite. Cu interlocutorii din acești volum, sarcina mea a fost una ușoară. Eu n-am avut altceva de făcut decât să-i fac să se deschidă suficient încât să accepte să vorbească despre viața și despre pregătirea lor – mai ales pe aceia care s-au antrenat cu maeștrii fondatori. Nu mai există mulți printre noi care să fi avut privilegiul să trăiască și să învețe de la legendarii maeștri fondatori.

Multora le place să spună: „Vechii maeștri nu mai există”. Însă, atâta timp cât învățăturile lor rămân în inimile noastre, ei vor trăi veșnic. Pentru a înțelege cu adevărat artele marțiale, trebuie luate în considerare nu doar tehnicile fizice, ci și metodele filozofice și psihologice. Între un sistem de luptă și o artă marțială există o distincție profundă, iar în comunitatea artelor marțiale domnește un sentiment generalizat că rădăcinile artelor marțiale au fost pierdute din vedere, neglijate sau chiar abandonate. Artele marțiale nu sunt un sport – ci ceva cu totul diferit. Cineva care alege să se dedice unui sport cum sunt baschetul, tenisul, fotbalul european sau american, care se bazează pe tinerețe, pe forță și pe viteză, acela alege să moară de două ori. În momentul când nu-ți mai poți practica sportul favorit din cauză că nu mai îndeplinești una – oricare – din aceste calități, a te trezi dimineața lipsit de ceea ce a reprezentat centrul și motivația vieții tale pentru ultimii douăzeci și cinci de ani devine ceva înspăimântător. Artele marțiale pot și ar trebui să reprezinte o practică de-o viață. Ele nu sunt un sport, ci un mod de viață, o cale.

Un practicant al artelor marțiale, la fel ca oricare alt fel de artist, fie el muzician, pictor, scriitor sau actor, se exprimă și pune ceva din sine în fiecare creație. La originea călătoriei în căutarea tehnicii interpretative perfecte, a versului inspirat sau a uluitoarei creații vizuale stă nevoia de introspecție și de autoidentificare. Această motivație pentru urmărirea „visului imposibil” este cea care permite omului să devină un artist excepțional și un stăpân perfect al meșteșugului său.

Mulți din marii instructori de arte de luptă au în comun faptul că metodologia lor de predare este frecvent înțeleasă greșit. Ei știu că încercarea de a transmite elevilor lor experiența lor personală prin cuvinte este practic inutilă și că tentativa de a aborda „auto-descoperirea” în termeni cantitativi sau empirici este sortită eșecului. O mare parte a cunoștințelor sau a înțelepciunii (adică a capacității de a utiliza cunoștințele în mod corect și corespunzător) lor vine din ceea ce se numește „tradiția orală”, care există și în artele marțiale, la fel ca în oricare alt filon cultural. Aceste tradiții orale au fost întotdeauna rezervate unui anumit tip de discipoli și au fost considerate „secrete”. Părerea mea este că au fost considerate așa întrucât sunt

accesibile unui număr foarte restrâns de elevi – perspicace și cu un ascuțit simț al introspecției. După cum scria Alexandra David-Neel: „Secretul nu e în mâna maestrului, ci într-aceleia care-l primește. Adevărul învățat de la altul nu are valoare; singurul adevăr folositor și valoros este cel pe care îl descoperi singur... tot ce poate face instructorul este să te conducă spre locul descoperirii”. Cu alte cuvinte, „Singurul secret este că nu există nici un secret” sau, după cum spunea Kato Tokuro (1898-1985), unul din marii meșteri olari al secolului trecut, profund cunoscător al lumii artei și maestrul pictorului și sculptorului spaniol Pablo Picasso: „Faptul că maestrul au secrete nu are altă cauză decât incapacitatea elevilor de a învăța”.

Ca oameni, suntem întotdeauna tentați să urmăm în efortul nostru de autoperfecționare scheme logice liniare – dar adevărul este că nu există adevăruri absolute, universal aplicabile. Trebuie să-ți găsești propria cale, indiferent că e vorba de arte marțiale, de afaceri sau de cules de cireșe. Orice cale ai urma, trebuie să-ți distilezi propriile adevăruri, să ajungi la ceea ce se potrivește pentru tine, în viața ta. Efortul de căutare a perfecțiunii este în fond destul de imperfect și nu are asemănare nici cu natura umană, nici cu experiența umană. Ca să poți nutri speranța de a atinge perfecțiunea, fie și sub un singur aspect, trebuie să te concentrezi pe acel unic scop și să-ți canalizezi toate energiile în acea direcție. În acest sens, perfecțiunea derivă din chiar eforturile de căutare, nu în ideea de a impresiona pe cineva, ci pentru satisfacția interioară și sentimentul de împlinire pe care îl generează aceste eforturi.

Artele marțiale reprezintă o parte importantă din viața mea și în ele îmi găsesc inspirația, în plan spiritual și filozofic. Chiar dacă n-aș ști să spun în ce fel și de ce mă ating, le resimt influența până și în cele mai mundane activități ale mele. Nu e vorba de ceva atât de complex încât să am nevoie de adânci introspecții pentru a le regăsi influența. Cu toții avem surse sau principii care ne modelează acțiunile. În cazul meu, sunt artele marțiale. Cred că acestea sunt cazurile când termenul „mod de viață” devine realitate. În Bushido, auto-disciplina necesară pentru a atinge măiestria e mai importantă decât măiestria în sine – efortul de a-ți atinge scopul e mai important decât reușita. Firul roșu care se regăsește în viețile tuturor maștrilor este permanentul lor efort de autoperfecționare. Ei au realizat că viața este un proces în desfășurare și că, în clipa când care ți-ai îndeplinit toate obiectivele, ești ca și mort. Forța motrice a acestui proces nu este însă în întregime acțiunea. Adesea, cea mai importantă acțiune este inacțiunea, iar cel mai greu de auzit este sunetul vocii interioare. Trebuie să te oprești și să-ți aduni gândurile, în absența

oricăror distrageri, a oricărei forme de tehnologie. Să stai și să gândești. Este probabil singurul mod în care se poate atinge claritatea mentală și spirituală.

Nu cred că o carte bună e făcută să fie citită repede. Am crezut întotdeauna că scrierile cu adevărat bune nu au vârstă și că timpul petrecut citind nu-ți consumă din viață, ci, dimpotrivă, adaugă la ea. Așa că – nu vă grăbiți. Aproiați-vă de cartea aceasta cu „spiritul începătorului” de care vorbește filozofia zen sau cu mentalitatea „paharului gol” și lăsați cuvintele marilor maeștri să vă ajute să creșteți, nu doar ca practicanți de arte marțiale, ci, pur și simplu, ca ființe omenești.